

Conferința Științifică Națională “Regionalizare și Politici Regionale”, Târgu-Jiu, 25-27 Octombrie 2013, România
Regionalizare și Politici Regionale
Coord: Dumitru-Catalin ROGOJANU
ISBN: 978-973-166-373-9; e-ISBN: 978-973-166-477-4

Regionalization and National Security
[Regionalizare și Securitate
Națională]

Ina Raluca TOMESCU
Flavius Cristian MĂRCĂU

pp. 151-156

©2014 The Authors & LUMEN Publishing House.

Selection, peer review and publishing under the responsibility of the conference organizers.

How to cite: Tomescu, I., R., Marcau, F. C. (2014). Regionalization and National Security [Regionalizare și Securitate Națională]. In Rogojanu, D. C. (coord.), Regionalizare și politici regionale (pp.151-156). Iasi, Romania: Editura LUMEN.

Regionalization and National Security

[Regionalizare și Securitate Națională]

Ina Raluca TOMESCU¹
Flavius Cristian MĂRCĂU²

Abstract:

One of the main motivations of this approach starts from the assumption that the world after the Cold War presents different levels: higher in terms of regionalization and lower regarding globalization. Our goal is to adapt the theory of national security, bringing regions in the foreground. Starting from the aspects mentioned before, we want to show that the security logic of some sectors inclines towards regionalisation. This is an issue that must be studied and we will analyse it in our scientific approach.

Keywords: *security, regionalization, globalization, security policy*

¹ Ph.d. Lecturer, University „Constantin Brâncuși” of Târgu-Jiu

² Researcher Assist., University „Constantin Brâncuși” of Târgu-Jiu; Ph.d, Candidate, University „Babeș-Bolyai” of Cluj-Napoca.

Regionalizarea constituie una dintre caracteristicile principale ale lumii contemporane, ce nu are doar o dimensiune geografică, așa cum ar părea la nivelul cunoașterii comune, ci și alte dimensiuni – economică, politică și de securitate – ce sunt interconectate.

Provocările problemei regionale primesc răspunsuri diferite din partea statelor naționale, funcție de tradiția lor istorică, mai ales că ideea de regiune conține și ambiguități.

Regiunea este, deopotrivă, o realitate (fizico-geografică), dar și o stare de spirit (spațiu comunitar), un spațiu (pre) constituit, dar și un spațiu în continuă reconstrucție, identitatea (specificitatea) reprezentând ferventul și scopul reconstrucției. Absența stării de spirit (ca spațiu comunitar în care conștiința apartenenței are un rol determinant) ar conduce la transformarea spațiului într-un teritoriu geografico-administrativ amorf, ne semnificativ (Gorun, et all, 2013, 12-13).

Starea de securitate sau de insecuritate are determinări de ordin politic, economic, social, militar și de altă natură provenite din mediul intern al statelor naționale sau din sistemul relațiilor internaționale (Irimia, et all, 2004, 5). Riscurile, amenințările și pericolele la adresa securității s-au regionalizat, au devenit transfrontaliere și transnaționale impunând pentru contracararea lor norme, principii, instituții și instrumente regionale și globale.

Pentru a putea continua cercetarea de față, se impune o explicare a securității, așa cum a fost ea înțeleasă de-a lungul timpului, astfel că: Ian Bellamy consideră că „*securitatea este absența relativă a războiului*” (V. Buzan, 2000); Penelope Harland-Thunberg spunea în 1982 că „*securitatea reprezintă capacitatea unei națiuni de a promova cu succes interesele sale naționale*”; Martin Laurence consideră că „*securitatea asigură bunăstarea viitoare*” (1983), iar ca ultimă definiție voi folosi descrierea dată în 1989 de către Colegiul Național de Apărare al Canadei: „*prezervarea unui stil de viață acceptabil de către cetățeni, dar care este compatibil cu necesitățile și aspirațiile legitime ale altora*” (Flavius-Cristian, Mihaela Andreea, 1/2013).

Fiecare din definițiile de mai sus își poate avea originea în contexte istorice diferite – problemele de securitate nu sunt fixe, ba chiar au suferit diferite schimbări de-a lungul timpului: ca exemplu, la începutul secolului XX cea mai bună modalitate de întărire a securității a fost considerată politica pronatalista; după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, politicile de control asupra populației au căpătat o nouă conotație, astfel că nu mai reprezentau sursa securității ci a bunăstării sociale; în timpul Războiului Rece, securitatea s-a limitat strict la termenii militar și a fost văzută din prisma celor doi poli de putere: SUA și URSS; după încheierea Războiului Rece conceptul a asimilat noi domenii în sfera de cuprindere (Flavius-Cristian, Mihaela Andreea, 1/2013). Având în vedere cele spuse anterior și luând în considerare faptul că statele sunt interconectate la nivel global, securitatea joacă un rol foarte important la nivel național luându-se în considerare, ca factor determinant, regiunea în care acestea se afla, aspect pe care-l vom detalia în continuare demersului nostru științific..

Securitatea lumii, a continentelor, a unor zone sau regiuni, a fiecărei țări în parte constituie o problemă de viață internă și internațională, un proces continuu în care se îmbină permanent, printr-un act integrator, toate evenimentele trecute, prezente și viitoare, fiecare participând, mai mult sau mai puțin, la întărirea securității sau, dimpotrivă, la destabilizare (Tomescu, 2014, 97).

Începutul secolului al XXI-lea deschide o nouă eră în politica internațională, în care securitatea și, implicit, competiția pentru afirmarea și consolidarea noilor actori în jocul puterii mondiale ocupă locul central în determinarea evoluției lumii și stabilirii noii ordini internaționale (Paul, Coscodaru, 2003, 13-30).

Globalizarea și mondializarea problemelor cu care se confruntă omenirea accentuează corelația ce se stabilește între diferite paliere (sfere) de realizare a securității: pe de o parte între securitatea individului (cetățeanului) și securitatea națiunii, iar pe de altă parte între securitatea națională și sistemele de securitate regională, continentală și globală.

Politica de securitate națională se referă atât la prezent, cât și la viitor, pentru că definește interesele vitale ale națiunii și stabilește liniile de acțiune pentru a face față amenințărilor prezente și viitoare și a gestiona evoluțiile favorabile. În ultimă instanță, politica de securitate națională caută să reunească și să coordoneze contribuțiile tuturor celor responsabili în materie de securitate națională, în funcție de interesele și amenințările considerate ca cele mai importante (Vornic, 12/2010, 1).

Într-o lume complexă, dinamică și conflictuală, aflată în plin proces de globalizare, înțelegerea profundă a tendințelor majore de evoluție a securității internaționale și a modului în care fiecare țară are șansa să devină parte activă a acestui proces constituie o condiție esențială a progresului și prosperității.

Necesitatea ca un stat să-și elaboreze o politică de securitate națională coerentă și detaliată rezultă, în principal, din următoarele motive (Miroiu, et al, 2006, 11):

- - Să dea guvernului statului respectiv posibilitatea de a aborda toate amenințările într-o manieră coerentă;
- - Să crească eficiența sectorului de securitate prin optimizarea contribuțiilor tuturor structurilor responsabile din acest domeniu;
- - Să vegheze la aplicarea politicii;
- - Să construiască consensul pe plan intern;
- - Să întărească încrederea și cooperarea la nivel regional și internațional.

Ultimii ani au adus în discuție noi scenarii pentru regionalizarea României. Necesitatea reorganizării teritorial administrative constituie un subiect de maxim interes pentru factorii politici decizionali cu atât mai mult cu cât trebuie să se țină seama de o serie complexă de factori: implicațiile unei posibile federalizări, păstrarea tradițiilor, manifestarea unor intenții naționaliste, conservarea identității locale, menținerea unui nivel optim de reprezentativitate la nivel politic, identificarea

acurată a costurilor etc. De asemenea, regionalizarea trebuie să răspundă problemelor majore cu care se confruntă țara noastră în prezent, precum sărăcia la nivel Național, inegalitățile de dezvoltare și numărul redus de centre teritoriale de promovare a competitivității (Sandu, 2012).

Pe de o parte, se poate vorbi despre o influență pozitivă, regionalizarea fiind văzută ca un factor integrator și catalizator pentru coeziunea socială și economică a României în UE. Pe de altă parte, același proces este văzut ca având influență negativă asupra securității naționale prin aceea că reprezintă un factor de dezagregare socială și economică și un risc la adresa integrării în UE.

Pe ce ne bazăm când facem afirmația că acest lucru (risc la adresa integrării în UE) reprezintă un risc? În ceea ce privește securitate națională a României trebuie avute în vedere două aspecte importante: 1) se află la granița Uniunii Europene, 2) este membră a Alinței Nord-Atlantice. Referindu-ne la primul punct, Teodor Frunzeti consideră că România are interesul major de a se învecina cu state stabile, democratice și prospere deoarece numai acestea sunt capabile să mențină pacea și bună înțelegere în relațiile dintre ele, să creeze comunicații regionale pluraliste și să aibă un comportament predictibil în domeniul securității. (Frunzeti, 2009, 16). Atunci când vorbim despre construirea unui climat de securitate în ceea ce privește stabilitate și prosperitate în această zonă, trebuie să avem în vedere că România, atât ca stat suveran cât și ca membră a Uniunii Europene și a NATO, se dorește a fi un vector dinamic al securității democratice. Subsumat acestui interes, obiectivul strategiei este determinat de importanță deosebită a vecinătății Europa – Orientul Mijlociu – Asia Centrală, regiunea geopolitică în care este dispusă țara noastră fiind o arie de tranzit semnificativă a resurselor energetice și, totodată, un spațiu important de manifestare a unor riscuri asimetrice și focare de conflict, cu un impact substanțial asupra securității euroatlantice (Frunzeti, 2009, 16). Astfel că în cazul în care securitatea națională are de suferit în urma regionalizării – fie din punct economic, social, politic sau militar (doar în anumite cazuri) – se vă resimții la nivelul Uniunii Europene. Un exemplu de insecuritate regională, pentru Uniunea Europeană, este Crimeea. Invadarea acesteia de către trupele militare Rusești a fost posibilă pe baza tensiunilor existente din Ucraina. Cea din urmă reprezintă exemplul clar de trece, într-o perioadă foarte scurtă de timp, de la insecuritate socială și politică la cea militară care poate fi devastatoare, din punct de vedere economic, pentru Europa Centrală și de Est și nu numai. Având în vedere cele spuse anterior, înțelegem că un instabilitate națională, fie ea de natură politică sau militară, contribuie la insecuritate internațională.

Ca o consecință a globalizării, numeroase evoluții și procese transnaționale au un impact semnificativ asupra securității naționale. Pe lângă stimularea creșterii economice și deschiderea societăților, aspecte recente subliniate de specialiști pun în evidență unele inconveniente ale procesului de globalizare, ce pot conduce la destabilizarea unor state, înstrăinarea unor cutume ancestrale, vulnerabilizarea unor regiuni întregi față de fluctuațiile spontane ale economiei mondiale (Pilsoiu, 2008, 97).

Pe baza principiilor noi ale organizării securității regionale și globale: democrația, guvernarea eficientă și respectarea legilor, entitățile statale componente ale organizațiilor internaționale își unesc eforturile pentru asigurarea unui cadru de coexistență pașnică și evitarea conflictelor majore. Printr-o politică de securitate națională activă, dinamică, securitatea statală reușește o implicare complexă în securitatea internațională (Pilsoiu, 2008, 97). Spunem acest lucru plecând de la exemplul Crimeei, că nu poate exista o securitate internațională decât prin intermediul unei securități naționale stabile.

Formarea de regiuni presupune o serie de discuții asupra implicațiilor pe care le are asupra securității la toate nivelurile și în toate domeniile de manifestare a sa, deoarece lumea contemporană se confruntă deja cu o serie de probleme generate de fenomenele și procesele specifice secolului al XXI-lea ce nu pot fi separate unele de altele. În primul rând, există simultan câteva tendințe definitorii ce sunt, la o primă vedere, complet opuse: fragmentare - integrare, localizare – internaționalizare, protecționism - liberalizare și centralizare - descentralizare. În al doilea rând, în mediul de securitate internațional se manifestă o serie de fenomene și procese ce coexistă și sunt interrelaționate: globalizarea, modificările demografice, schimbările climatice, asigurarea securității energetice, criză economică și financiară și polarizarea socială (Băhnăreanu, Sarcinschi, 2012, 90).

BIBLIOGRAFIE

1. Băhnăreanu, Cristian; Sarcinschi, Alexandra (2012). *Procesul de regionalizare a României și securitatea națională*, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”, București.
2. Buzan, Barry (2000). *Popoarele, statele și teama. O agendă pentru studii de securitate internațională în epoca de după Războiul Rece*, Ed. Cartier, Chișinău.
3. Frunzeti, Teodor (2009). *Rolul instrumentului militar în creșterea stabilității și securității regionale*, în *Stabilitate și Securitate Regională*, București, ed. Universității Naționale de Apărare “Carol I”.
4. Gorun, Adrian; Ghizdeanu, Ion; Gorun, Horațiu Tiberiu; Radu, Gabriela (coord.) (2013). *România și politici regionale*, Editura Academica Brâncuși, Târgu-Jiu.
5. Irimia, I.; Ion, E.; Chiriac, M.D. (2004). *Securitate națională și euroatlantică*, Editura Universității Naționale de Apărare, București.
6. Marcau, Flavius-Cristian; Ciorei, Mihaela Andreea (1/2013). *Analysis of the concept of security in international relations*, în *Analele Universității Constantin Brancuși din Targu-Jiu – Seria Litere și Științe Sociale*.
7. Miroiu, Andrei; Ungureanu, Radu-Sebastian (coordonatori), Daniel Biro, Lucian-Dumitru Dîrdală, Olivia Todorean, Ionuț Apahideanu, Simona Soare, Stanislav Secrieru (2006). *Manual de relații internaționale*, Editura Polirom, Iași.

8. Paul, V.; Coșcodaru, I. (2003). *Centre de putere ale lumii*, Editura Științelor Sociale și Politice, București.
9. Pilsoiu, Ion (2008). *Relatii Internationale si Structuri de Securitate*, Craiova, ed. Autograf mgn.
10. Sandu, Dumitru (2012). *Pentru subsidiaritate prin regionalizare optimă în România de azi*, Depoziție pentru Audierea publică „Regionalizarea României – de ce?”, Academia de Advocacy, Timișoara, http://advocacy.ro/sites/advocacy.ro/files/files/depozitie/documentul/2012-11/depozitie_sandu_dumitru.pdf
11. Tomescu, Ina Raluca (coord.) (2014). *Securitate și relații internaționale*, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”, București.
12. Vornic, Sorin (12/2010). *Securitatea energetică în contextul securității globale, în Colocvii strategici*.